International Science Journal of Management, Economics & Finance
2024; 3(5): 19-28
https://isg-journal.com/isjmef/
doi: 10.46299/j.isjmef.20240305.03
ISSN: 2720-6394

INTERNATIONAL SCIENCE GROUP

Теоретичні аспекти аналізу та попередження ризиків банкрутства підприємства

Ганна Григорівна Соболєва
Кафедра економіки та маркетингу, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, м.Харків, Україна
ORCID 0000-0003-2375-3665

Для цитування цієї статті:
Соболєва Ганна Григорівна. Теоретичні аспекти аналізу та попередження ризиків банкрутства підприємства. International Science Journal of Management, Economics & Finance. Vol. 3, No. 5, 2024, pp. 19-28. doi: 10.46299/j.isjmef.20240305.03.
Надійшла до редакції: 25 серпня 2024 р.; **Схвалено:** 26 вересня 2024 р.;
Опубліковано: 01 жовтня 2024 р.

Анотація: Актуальність досліджуваної полягає в тому, що в умовах економічної нестабільності та санкцій серед держав навіть найвпевненіші в собі компанії не застраховані від ризиків банкрутства та фінансової нестійкості. Банкрутство є складним багатоступеневим процесом, по закінченні якого можливе як повне фінансове оздоровлення фізичної/юридичної особи, так і її ліквідація як суб'єкт господарювання. Банкрутство підприємства виділяють в окремий напрямок в межах банкрутства юридичних осіб, оскільки воно часто пов'язане з зобов'язаннями не лише перед кредиторами, а й перед працівниками. Кожна організація націлена на фінансову незалежність і процвітання, але це явище з кожним роком стає дуже скрутним, тому що зростає кількість компаній, а отже, зростає і конкуренція в усіх напрямках діяльності. Саме через ці обставини компанії починають чуйно реагувати на будь-які зміни активності ринку. В результаті змін і процесів, що відбуваються на ринку компаніям все частіше, доводиться стикатися з ризиками нестійкості, фінансової залежності, а це призводить до банкрутства. Діагностика банкрутства застосовується для запобігання фінансовому краху. Вона має на увазі комплексний аналіз роботи підприємства, включаючи управлінську діяльність, обіг коштів та зовнішні чинники. Цей інструмент застосовується керуючими та керівниками фірм з ініціативи власників та кредиторів. Вигода діагностики полягає у мінімізації витрат на подолання кризи, у передбачанні кризових явищ та недопущенні наслідків та у підборі найбільш ефективних рішень за підсумками аналізу. Кінцевою метою діагностики банкрутства вважається виявлення ризиків майбутньої неспроможності підприємства та шляхів їх усунення.

Ключові слова: фінансові показники, ризик банкрутства, ймовірність банкрутсва, фінансове оздоровлення, кризовий стан.

1. Вступ

Визначення передумов банкрутства в Україні значною мірою обумовлене обсягом невиконаних зобов'язань. Проте у цей перелік не включаються суми штрафів, нарахованих пені та інші подібні обов'язкові виплати. Подання позову про визнання підприємства банкрутом може бути прийняте арбітражним судом лише у випадку, коли розмір невиконаних зобов'язань перевищує встановлену законодавством суму п'ятсот прожиткових мінімумів для

осіб, які втратили працездатність. До цього моменту ініціація процедури банкрутства неможлива, навіть якщо виникла фінансова неспроможність підприємства.

2. Об'єкт і предмет дослідження

Об’єкт - економічна діяльність на підприємств, предмет дослідження - виступають показники, що характеризують економічну діяльність підприємства.

3. Ціль дослідження

Вивчення теоретичних аспектів банкрутства, методів його прогнозування, а також аналіз та оцінка ймовірності банкрутства.

4. Аналіз літератури

Теоретичні та методологічні аспекти дослідження банкрутства організацій широко висвітлені в економічних дослідженнях та літературі, таких як:

Edward I. Altman: Відомий своєю моделлю Z-скора, яка використовується для оцінки ризику банкрутства компаній.

Franco Modigliani та Merton H. Miller: Розвинули теорію бездохідних фірм, яка включається в аналіз сучасних досліджень з банкрутства.

Robert E. Lucas Jr.: Вніс вагомий внесок у розвиток моделей раціональних очікувань, що може бути важливим для розуміння реакції ринку на можливість банкрутства.

Joseph Stiglitz: Економіст, який досліджує питання нерівності та ефективності ринків, а їх розуміння може бути важливим при вивченні факторів, що спричиняють банкрутство.

Микола Лебедь: Український економіст, який проводить дослідження у галузі фінансів та банкрутства в умовах вітчизняного ринку.

Це лише кілька прикладів, і ви можете знайти багато інших авторів, які внесли свій внесок у вивчення банкрутства організацій, шляхом розширеного пошуку в академічних базах даних або перегляду спеціалізованих книг та статей з цієї теми. У результаті аналізу наукових джерел, присвячених аналізу та запобіганню банкрутства компаній було виявлено, що досліджувана тема недостатньо вивчена, а також викликає величезний інтерес як українських, так і зарубіжних фахівців. Це з великим рівнем мінливості середовища, у якій підприємства ведуть своєї діяльності.

5. Методи дослідження

У статті були використані загальнонаукові методи дослідження, методи деяких галузей знання, діалектичний метод. системний підхід, аналіз, узагальнення даних, індукція та дедукція.

6. Результати дослідження

Встановлення банкрутства передбачає, що підприємство чи фізична особа визнано нездатним задовольнити всі вимоги кредиторів із низки причин. Цим питанням займається арбітражний суд, який визначає поняття та ознаки банкрутства, а точніше їх наявність [1]. До вимог кредиторів відносяться кредити, що діють, і виставлені за ними платежі, а також будь-які інші суми, які підлягають обов'язковій сплаті, наприклад, борги перед державними органами, несуттєве збагачення за рахунок кредитора та багато іншого. Єдиним винятком є фінансові зобов'язання перед особами, яким було завдано шкоди здоров'ю чи життю з боку неплатника. Процедура банкрутства може розпочатися, коли протягом 3 місяців боржником

не задоволені фінансові вимоги, а також вартість наявного в нього майна менша від загальної суми зобов'язань. Останнє відноситься до фізичних осіб, на юридичні особи дане положення не поширюється.

Сам термін «банкрутство» - поняття багатогранне, при цьому види банкрутства, за практикою, можуть бути різними [2].

Справжнє банкрутство – абсолютна неможливість відновлення фінансової спроможності підприємства, що може статися через серйозну втрату капіталу і можливість вести нормальну господарську діяльність.

Технічне банкрутство. Цей термін означає, що підприємство неспроможна виконувати прийняті він фінансові зобов'язання, але ця ситуація виникла внаслідок невиконання своїх зобов'язань дебіторами компанії. У цій ситуації важливо враховувати, що розмір кредиторської заборгованості повинен бути істотно нижчим за борги дебіторів. Даний вид банкрутства не є незворотнім, і за грамотного антикризового менеджменту воно не може перейти у фактичне чи юридичне.

Навмисний тип банкрутства. Це штучно створена ситуація, коли керівник чи власник компанії цілеспрямовано завдає компанії економічної шкоди, тим самим позбавляючи її фінансової стабільності [3]. Цей вид банкрутства не є легальним, і у разі виявлення цих фактів винні особи можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності.

Банкрутство фіктивне. Подібна схема так само, як і попередня, не законна і переслідується законом. Зазвичай вона використовується для того, щоб ввести в оману кредиторів і отримати у них необхідну відстрочку виконання фінансових зобов'язань або їх зменшення.

На банкрутство можуть вказувати багато ознак, але головна з них – це тривале невиконання своїх боргових зобов'язань перед державою та партнерами.

Визнання неспроможності має право засновник боржника, його кредитори, різні уповноважені органи – соціальні фонди, податкова інспекція, органи суду чи прокуратури тощо. Одночасно із заявою до арбітражу надаються документальні та інші докази наявності прострочених боргів. Після розгляду всіх фактів суд виносить рішення про відмову у порушенні справи або розгляд банкрутства. У разі починається перша допоміжна стадія – зовнішнього управління. Весь процес займає чимало часу.

До суб'єктів банкрутства належать такі:

Боржник – приватна особа, підприємець чи організація, нездатна належним чином та повному обсязі виконати поточні зобов'язання перед кредиторами, включаючи персонал фірми, партнерів, банки, податкові органи та інших. [4].

Арбітражний суд – уповноважений державою офіційний орган, який здійснює правосуддя у підприємницькій економічній сфері [5].

Виконавчий орган боржника – уповноважений керівний орган юридичної особи, який здійснює управління господарським товариством.

Уповноважені держоргани – наділені виконавчою владою держоргани рівня (місцевого та/або регіонального), уповноважені державою представляти в справі про неспроможність боржника накопичені вимоги щодо оплати різних обов'язкових податкових платежів, включаючи страхові збори. Конкурсні кредитори – що беруть участь у справі неплатоспроможності кредитори,

Кредитори - фізичні та юридичні особи, перед якими фірма-боржник має невиконані зобов'язання.

Незалежний арбітражний управляючий – уповноважений низкою функцій громадянин, кандидатура якого затверджується арбітражем. Для такої особи є участь у СРО (саморегульована організація).

В Україні процедури визнання неплатоспроможності та банкрутства організацій регулюються нормативно-правовими актами. У цьому контексті керівництво на різних етапах процедур може виглядати наступним чином:

Стадія визнання неплатоспроможності:

Керівництво боржника: Під час цієї стадії керівництво боржника, тобто органів управління компанії, відповідає за подання заяви про визнання боржника неплатоспроможним та виконання необхідних дій для проведення аналізу фінансового стану.

Керівництво фінансового управління: Внутрішні відділи, відповідальні за фінансовий менеджмент, грають ключову роль у зборі та аналізі фінансової інформації, яка необхідна для подання заяви.

Стадія санації (відновлення платоспроможності):

Керівництво боржника: Якщо суд приймає рішення про санацію, керівництво боржника має відповідати за виконання плану відновлення платоспроможності та вжиття необхідних заходів. Санатор або адміністратор: В разі призначення санації, управління може передаватися санатору або адміністратору, який здійснює контроль за виконанням плану санації.

Стадія банкрутства:

Керівництво боржника: Під час стадії банкрутства керівництво може втратити контроль над управлінням, і управління може перейти до ліквідатора.

Ліквідатор: Ліквідатор, який може бути найнятий судом або обраний кредиторами, бере на себе управління активами та зобов'язаннями боржника та відповідає за ліквідацію підприємства та розподіл активів між кредиторами.

На кожній стадії існують конкретні процедури та відповідальність за прийняття рішень, і це може включати представників влади, суддів, ліквідаторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін. Якщо розглядати комерцію в цілому, початкове завдання будь-якого підприємця (не має значення правовий статус фірми, галузева сфера та масштаби діяльності) – це отримання прибутку. Адже саме висока рентабельність та прибутковість бізнесу є основними орієнтирами компанії. Велику роль успішному досягненні поставленої мети фінансової стратегії грає вміле керівне ланка.

Грамотний менеджмент вимагає розробки коротко- та довгострокових планів, а також подальшого контролю за їх виконанням. У період нестабільності та періодичних серйозних коливань в економіці важливо також вміння вчасно зреагувати на ситуацію та внести необхідні корективи у розвиток організації. Якщо керівник зможе вчасно розпізнати ознаки передкризового стану, компанія отримає реальні шанси відновлення. Слід розглянути підстави, які відносяться до прямих (формальних) та непрямих (неформальних).

До формальних ознак неплатоспроможності відносяться такі [6].

1. Сукупна сума простроченої заборгованості перевищує 300 000 грн. – при цьому враховуються зобов'язання за придбані товари (послуги чи роботи), але не сплачені; отримані компанією кредити та позики з процентними нарахуваннями; борги перед персоналом компанії, включаючи зарплату, відпускні, лікарняні, допомоги, компенсації, надбавки та ін.; зобов'язання перед засновниками фірми; борги з податкових платежів. Не входять до невиконаних зобов'язань суми штрафних санкцій, пені, неустойки, відсотки за прострочення виконання розрахунків – розмір таких вимог встановлює суд.

2. Фактичний термін невиконання вимог перевищує 3 місяці. – якщо тривалість періоду менша, можна говорити про відносну неплатоспроможність, чого недостатньо для офіційного ініціювання процедури банкрутства. Заяву на визнання неспроможності можна подавати лише за наявності ознак абсолютного банкрутства, оскільки в іншому випадку підприємство ще зберігає шанси на самостійне відновлення платоспроможності та повернення бізнесу до нормального функціонування.

Неформальні ознаки неплатоспроможності, такі [7].

1. Документарні – до цієї групи входять ознаки, які відбиваються у різних документах організації. Про передбанкрутний стан юридичної особи може свідчити порушення строків подання документації та низька якість її складання.

2. Фінансові – сигналом зниження платоспроможності виступає різке зміна вартісних показників статей балансу – у активі чи пасиві. Наприклад, зниження чи високе зростання величини ліквідних активів; стрибок у бік зменшення/збільшення МПЗ компанії, неодноразове падіння прибутку. Також ознакою банкрутства є збільшення дебіторської заборгованості, що свідчить про непродуману політику кредитування покупців підприємства, що підвищує ризики повернення боргів за вже реалізовану продукцію. Ще один привід для занепокоєння – зростання невиплаченої зарплати персоналу, наявність непогашених зобов'язань із податків, страхових внесків та інших обов'язкових державних зборів.

3. Управлінські – подібні ознаки немає виражену грошову оцінку, але безпосередньо впливають керівництво діяльністю підприємства, отже, можуть призвести до неплатоспроможності за низької ефективності менеджменту [8]. Серед зазначених факторів – необґрунтована централізація функцій в окремих осіб чи, навпаки, надмірне розфокусування повноважень; багаторазове безрезультатне вирішення тих самих проблем; невиправдане використання нововведень; нерозумна цінова політика; сумнівні реорганізаційні заходи; вихід на «чорні» ринки тощо.

Варто зазначити, що набуття статусу банкрута не завжди є негативним моментом. Тому досить часто ознаки банкрутства створюються штучно, хоч це і є порушенням КК України. Існує кілька причин, через які штучно створюються ознаки банкрутства для отримання надалі відповідного статусу [9].

Якщо банкрутство все ж таки неминуче найближчим часом, людина може навмисно намагатися позбавитися майна (подарувати, продати, передати права власності тощо).

Якщо накопичилося багато боргів та їх погашення може завдати значної шкоди бізнесу. У такій ситуації власник підприємства чи індивідуальний підприємець може навмисне завищувати ознаки неспроможності, приховую доходи, майно, активи тощо. Це робиться для отримання відстрочки, розстрочення, знижки чи реструктуризації боргу.

Існує помилкове судження, що ознаки навмисного банкрутства важко виявити. Але це далеко неправильне судження. Арбітражний суд перевіряє всі угоди індивідуального підприємця або організації за останні три роки. Якщо будь-який факт дарування чи продажу за заниженою вартістю здається судді підозрілим, він має право вимагати від учасників правочину повною мірою відшкодувати отримані збитки та повернути предмет правочину. Також будь-які приховані активи, рахунки та зовнішні ресурси легко виявляються при тій самій перевірці. Якщо буде доведено, що ознаки банкрутства були створені штучним способом, то до особи, яка це організувала, будуть застосовані штрафні санкції, так само можуть бути застосовані і більш жорсткі заходи, наприклад, обмеження або позбавлення волі.

З юридичної точки зору, компанія може бути визнана банкрутом за рішенням суду або у разі особистого рішення вищого керівного органу підприємства про добровільну ліквідацію у разі втрати платоспроможності. До настання цього моменту можна говорити про передбанкрутне становище чи кризу.

У разі судового розгляду, враховуючи всі критерії та причини виникнення критичної ситуації, суд може піти альтернативним шляхом та ухвалити рішення про можливість фінансового оздоровлення.

Значну роль визначенні передумов банкрутства грає обсяг невиконаних зобов'язань, яких можна віднести: заборгованість за товари, прийняті послуги; виплати до різних фондів; підлягають погашенню позики, включаючи відсотки за ними.

Причини банкрутства - це ситуації, фактори та обставини, що призвели до порушення фінансової стійкості підприємства, його неспроможності оперативно знаходити кошти для здійснення поточних операцій та виплати "найближчих" зобов'язань, що в результаті призвели до визнання його банкрутом. На сьогодні виділяють як зовнішні, так і внутрішні причини, що зумовлюють ризик банкрутства організації.

Внутрішні причини пов'язані з механізмами, що діють усередині компанії. А ось зовнішні фактори ризиків становлення компанії банкрутом обумовлені навколишнім середовищем, в якому працює та чи інша компанія.

Зовнішні чинники банкрутства є ті чи інші обставини, з якими компанії впоратися не під За таких обставин компанії намагаються зробити прогноз, щоб побачити, як ці обставини зможуть вплинути на фінансову та господарську діяльність організації, а також виробити заходи щодо скорочення рівня впливу довкілля на результати діяльності.

Зовнішні причини, своєю чергою, об'єднуються у кілька груп. Насамперед слід назвати обставини непереборної сили, які практично неможливо передбачити або запобігти, наприклад, стихійним лихам або військовим діям. Вони можуть призвести до знищення майна підприємства або завдати шкоди його контрагентам або партнерам (у тому числі банку). Внаслідок воєнних дій може змінитися влада або статися приєднання частини території до іншої юрисдикції. А якщо все це станеться, то зміниться економічний режим та умови господарювання.

До економічних передумов банкрутства ставляться такі: [10] ускладнена обстановка у сфері митниці та податкової політики, сюди відносять зміну умов пільг, процентних та інших ставок та квот.

Суворе конкурентне середовище, а також його посилений вплив внаслідок появи нових учасників на ринку, завоювання виробниками більшого простору, впровадження на ринок аналогів та замінників на певний товар, при цьому якість цих замінників як висока, так і найнижча.

Правове регулювання. Сюди варто віднести антимонопольну політику, модифікування господарського права, посилення чи навпаки спрощення умов отримання ліцензування на певні товари чи послуги, правове регулювання фінансової та господарської діяльності компаній.

Зростання імпортного обороту та стрибки валют над ринком. Зростання рівня інфляції, і навіть ціни товари та інші товари.

Зростання числа збанкрутілих компаній, і навіть що знаходяться на порозі банкрутства.

Погіршення умов для експортних та імпортних операцій, погіршення обстановки на ринку праці та інше.

Кризова ситуація на економічному ринку, яка супроводжується скороченням купівельної спроможності громадян чи проблемами системи банків. Сюди відноситься збільшення конкуренції та зниження попиту.

До політичних передумов банкрутства нині належить зміна влади, що супроводжується заворушеннями і хаосом довгим збройним протистоянням. [11]. Варто зазначити, що за зміни влади обов'язково змінюється і саме законодавство, перебудовується економіка і відбувається переділ власності.

Наступною причиною банкрутства є демографічна. До неї відносяться склад та чисельність населення, а також розподіл населення на класи [12]. Дані обставини є чинником, сприяючим банкрутству, але це своє чергу визначає величину попиту та її структуру. Наприклад, можна розглянути ситуацію, коли у певному територіальному сегменті кількість чоловіків зменшилася внаслідок від'їзду на заробітки. За цієї обставини скоротиться попит на алкогольну та тютюнову продукцію, а також чоловічий одяг.

Помилки в управлінні компанією та окремими процесами, а також помилки управління є внутрішніми факторами прояву банкрутства в організації. Помилки управління: непрофесіоналізм в управлінні компанією та окремими процесами всередині неї, неякісна та недієва політика маркетингу, виробництва та фінансів компанії.

Неякісний менеджмент для підприємства. Найголовнішою причиною банкрутства найчастіше стає некомпетентність самого керівника. Якщо керівник не має достатнього досвіду в управлінні або ж просто некомпетентний, це далеко не всі причини банкрутства,

виділяють так само наступні фактори, що призводять до банкрутства [13]. Вчинення сумнівних угод, а також схильність до здійснення угод, які мають певні ризики.

У компанії не розроблена система довгострокових планів та ведення бюджету. Це своє чергу згубно б'є по управлінських рішеннях, прийнятих керівництвом. В даному випадку керівник не бачить реальної картини і не знає точних результатів роботи компанії в найближчій перспективі, не здатний провести інвестиційну оцінку, співвіднести майбутні доходи та витрати, очікувані та отримані результати діяльності.

Збільшення масштабів діяльності компанії, яке не має чітко визначеного балансу, не підвладне контролю, і відбувається у невідповідний час.

У колективу або самого керівництва відсутні навички реагування на галопуючі зміни зовнішніх умов у компанії, а також час, відведений на ті чи інші процеси.

Розбіжності, що виникають серед власників бізнесу, а також його зміна на іншого власника.

У разі приходу непередбачених обставин у компанії немає чітко відпрацьованого плану дій. Неефективна структура управління. У разі застосування цієї структури компанією вона ризикує залишитися без коштів, а отже, позбавляється можливості розплачуватись за своїми зобов'язаннями, виплачувати заробітну плату своїм співробітникам, сплачувати внески та податкові платежі тощо.

Не менш важливими сьогодні є фінансові чинники, супутні банкрутству основними є такі [14]: Недостатня кількість фінансового капіталу підприємства, це явище проявляється через невеликий обсяг оборотних коштів, і навіть невідповідного співвідношення позикового капіталу підприємства міста і його власного. Причому позикові кошти залучаються до оплати боргів постачальникам, виплати зарплати, сплати податків і закупівлі товару подальшої роботи фірми. Дуже важливо щоб дотримувалося співвідношення власного та позикового капіталів. Збільшення заборгованості підприємства, і навіть виведення коштів з обороту внаслідок вкладення інвестицій у довгострокові активи. Неправильно сформована платіжна та облікова політика компанії. Сюди належить більшість бартерних операцій при взаєморозрахунках, регулярна затримка з розрахунками за продукцію, що поставляється, продаж товару клієнтам не здатним розраховуватися за нього. Дані чинники скорочують найбільш ліквідні кошти підприємства, і навіть оборотні кошти, але це своє чергу формує ризик нездатності фінансувати роботу підприємства.

У компанії переважна більшість клієнтів є неплатоспроможними або мають низьку здатність оплачувати свої зобов'язання. Ця обставина змушує компанію залучати позикові кошти.

Велика кількість кредитів компанії та наявність невигідних умов кредитування, неподання кредиту банками зовсім.

Невеликий рівень рентабельності підприємства, невиправдано великі витрати підприємства, відсутність системи управління витратами.

На рівень доходів підприємства міста і відповідно її витрат впливає процес організації діяльності з виробництва. До причин банкрутства виробничого характеру належать такі [15]:

виробництво не завантажено повністю, що негативно позначається на собівартості продукції, що випускається, а також призводить до нераціонального використання власного капіталу фірми. Істотний знос основних фондів компанії та машин, погана якість наявної техніки та програмного забезпечення та застосовуваних технологій.

7. Перспективи подальшого розвитку досліджень

Модернізація обладнання та покращення використовуваних технологій на виробництві. Насамперед цей захід є витратним і можуть знадобитися позикові кошти через те, що компанія не має достатньої кількості власних коштів. І це своє чергу змінити співвідношення зобов'язань підприємства міста і власного капіталу. У другу чергу у разі невдалої

модернізації та вдосконалення технологій виникнуть у компанії фінансові труднощі, а також виникає ризик неповернення позикових коштів.

8. Висновок

Отже, теоретична значущість дослідження полягає в тому, що отримані в ході дослідження результати можуть бути застосовані з метою покращення методики аналізу, прогнозування та контролю банкрутства підприємств різних галузей економіки. Наявність у компанії великої кількості запасів готового товару, незавершеного виробництва, об'єктів, які потрапляють до категорії довгобудів, а також нерівномірне постачання компанії необхідними ресурсами. Через цих обставин компанії доводиться вивести з обігу частину капіталу, при цьому сума позикових коштів компанії збільшується в рази, оскільки компанії необхідно розплачуватися з постачальниками, сплачувати податки та зарплатню своїм співробітникам.

Список літератури:

1. Altman E.I. (1998). Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy.The Journal of Finance., pp. 589-609. doi: https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=1269927

2. Терещенко О. О. (2009) Фінансова санація та банкрутство підприємств: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 412с. doi: http://education.bukuniver.edu.ua/pluginfile.php/1519/mod_page/content/93/finansova_sanaciya_ta_bankrutstvo_pidpr_tereshenko.pdf

3. Правове регулювання банкрутства (Ed)/ (2009). Л. С. Сміян. – К. : КНТ. 464 с. doi: http://lib.puet.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=831:2013-08-01-11-45-19&catid=16&Itemid=39

4. Гук О. В. (2006). Сутність та причини банкрутств підприємств. Вісник Національного університету "Львівська політехніка"/ № 575. С. 58-64. doi: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/37_2019_ukr/36.pdf

5. Тридід О. М., Тижненко О. Г., Тижненко Л. О. (2011). Економіко-математичні моделі оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання. Київ: УБС НБУ. 213 с. doi: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgiin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=JwU_B&C21COM=S&S21CNR=20&

6. Вечірко І. О. (2008). Мирова угода у справі про банкрутство: основні стадії та процесуальні особливості / І. О. Вечірко // Вісник господарського судочинства. № 6. С. 20-26. doi: http://lib.rada.gov.ua/static/about/bibl_ukazat/09_bankrut.html

7. Квасницька Р.С., Кордонець І.М. (2011). Етапність проведення діагностики кризового стану та ймовірності банкрутства підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. № 2. С. 130–135. doi: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2011_2_3/130-135.pdf

8. Пластун О.Л. (2005). Аналіз кількісних методик прогнозування банкрутства підприємства та обґрунтування необхідності розробки сучасних вітчизняних аналогів. Вісник Української академії банківської справи. № 2. С. 101–107. doi: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreamownload/123456789/54614/6/Plastun_Analiz_kilkisnykh_metodyk_prohnozuvannia.pdf

9. Томма Р.П., Шевчук О.О. (2015). Поняття та наслідки фіктивного банкрутства як заходу економічної відповідальності господарюючого суб'єкта. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Вип.15(2). С. 65-67. doi: https://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc15/part_2/20.pdf

10. Бутирська І. А. (2015). Класифікація учасників провадження у справі про банкрутство І. А. Бутирська Санація та банкрутство. № 1. С.191-122. doi: https://drive.google.com/file/d/1GcLOnJXlpjmknymm6bSiBU37OQR3oxyi/view

11. Вечірко І. (2008). Господарський суд як суб'єкт процесуальних правовідносин у провадженні у спрвах про банкрутство / І. Вечірко // Підприємництво, господарство і право. С.21-26. doi: https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/421af587-a9bb-4884-9693-afb4f9468c6b/content

12. «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (1992) Закон України №2343-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). № 31. С. 440. doi: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12#Text

13. Козирєва В.П. Н.В. Філик, А.П. Гаврилішин.(2022). Правове регулювання неплатоспроможності та банкрутства: навч. посіб. К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк»,296с. doi: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=8785&download_id=1739

14. Поляков Б. М. (2005). Законодавство України про банкрутство: теорія та практика його застосування К.: Юридична думка doi: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Jukov_Zbirka_Bankrut_v2_191007_out.pdf

15. Селезньова Г., Чумак Г. (2022). Вплив розвитку цифрової економіки на конкурентне середовище вітчизняних підприємств. Підприємництво та інновації. № 25. С. 69-74. doi: http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/544

Theoretical aspects of the analysis and prevention of risks of enterprise bankruptcy

Hanna Sobolieva
Department of Economics and Marketing, Kharkiv National University of Municipal Economy A.N. Beketov, Ukraine
ORCID 0000-0003-2375-3665

Abstract: The relevance of the research lies in the fact that in conditions of economic instability and sanctions among states, even the most self-confident companies are not immune to the risks of bankruptcy and financial instability. Bankruptcy is a complex multi-stage process, at the end of which both the complete financial recovery of an individual/legal entity and its liquidation as a business entity are possible. Bankruptcy of an enterprise is allocated to a separate direction within the bankruptcy of legal entities, as it is often associated with obligations not only to creditors, but also to employees. Every organization aims at financial independence and prosperity, but this phenomenon is becoming very difficult every year, because the number of companies is growing, and therefore competition in all areas of activity is growing. It is because of these circumstances that companies begin to respond sensitively to any changes in market activity. As a result of changes and processes taking place in the market, companies increasingly have to face the risks of instability, financial dependence, and this leads to bankruptcy. Bankruptcy diagnostics are used to prevent financial collapse. It implies a comprehensive analysis of the company's work, including management activities, the circulation of funds and external factors. This tool is used by managers and leaders of companies at the initiative of owners and creditors. The benefit of diagnostics consists in minimizing the costs of overcoming the crisis, in predicting crisis phenomena and preventing consequences, and in selecting the most effective solutions based on the results of the analysis. The ultimate goal of bankruptcy diagnostics is to identify the risks of future failure of the enterprise and ways to eliminate them.

Keywords: financial indicators, risk of bankruptcy, probability of bankruptcy, financial rehabilitation, crisis condition